

Αλέξανδρος Χρύσης

Μα πιο πολύ μιλώ για τους ψαράδες

*Π' αφήσανε τα δίχτυα τους και πήρανε τα βήματά Του
Κι όταν Αυτός κουράστηκε αυτοί δεν ξαποστάσαν
Κι όταν Αυτός τους πρόδωσε αυτοί δεν αρνηθήκαν
Κι όταν αυτός δοξάστηκε αυτοί στρέψαν τα μάτια
Κι οι σύντροφοι τους φτύνανε και τους σταυρώναν
Κι αυτοί, γαλήνιοι, το δρόμο παίρνουνε π' άκρη δεν έχει
Χωρίς το βλέμμα τους να σκοτεινιάσει ή να λυγίσει
Όρθιοι και μόνοι μες στη φοβερή ερημία του πλήθους
(Από το ποίημα «ΜΙΛΩ...» του Μανόλη Αναγνωστάκη)*

Τρεις περίπου μήνες πριν τις εκλογές της 25ης Ιανουαρίου 2015, ανταποκρινόμενος σε πρόσκληση συμμετοχής στη σειρά άρθρων της ΑΥΓΗΣ της ΚΥΡΙΑΚΗΣ με θέμα «Η επιστροφή της Αριστεράς», σημείωνα μεταξύ άλλων:

«Πολύ φοβούμαι ότι η Αριστερά που επιστρέφει δεν είναι ανάγκη των καιρών. Ανάγκη των καιρών δεν είναι μια Αριστερά που επιχειρεί, και μάλιστα με αυτοσχέδιο και πρόχειρο τρόπο, να παίξει το ρόλο ενός διαχειριστικού τύπου συνδικάτου, τη στιγμή που απαιτείται η συγκρότηση και λειτουργία ενός μαρξιστικού κόμματος νέου τύπου, ενός σύγχρονου

πολιτικού και ηθικού παιδαγωγού και οργανωτή των μαζών. Ανάγκη των καιρών δεν είναι μια Αριστερά των καιροσκοπικών εκλογικών συνεργασιών με στόχο την κυβερνητική εξουσία, αλλά μια μετωπική Αριστερά με δια-ταξική θεμελίωση στην εργατική τάξη και στους συμμάχους της, μια μετωπική Αριστερά που, χωρίς να απορρίπτει οποιαδήποτε μορφή πάλης με όρους μαζικού κινήματος, της κοινοβουλευτικής συμπεριλαμβανομένης, συνδέει και νοηματοδοτεί τις τακτικές επιλογές της με βάση το στρατηγικό της στόχο, το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας. Ανάγκη των καιρών δεν είναι μια Αριστερά που αναζητεί τη διαπραγμάτευση, για να αποφύγει τις μάχες, αλλά μια Αριστερά που δίνει συντεταγμένα τις μάχες, για να σύρει, αν χρειαστεί, τον αντίπαλο στη διαπραγμάτευση.»

Και κατέληγα ως εξής: «Δεν αισιοδοξώ εκτιμώντας την επιστροφή της Αριστεράς. Ανησυχώ βαθύτατα, όπως νομίζω ότι ανησυχούν και άλλοι, δικοί της άνθρωποι, που με οδύνη συνειδητοποιούν καθημερινά ότι αυτό που εκτυλίσσεται είναι η επιστροφή μιας Αριστεράς, ενδεχομένως και ως ανάγκης του συστήματος, αλλά όχι η μεταστροφή της Αριστεράς ως ανάγκης των καιρών.» **[1]**

Έκτοτε επέλεξα να ακολουθήσω την αρχή «κρείττον σιωπάν ή λαλείν μάτην». Πώς να διακόψεις άλλωστε την ακατάσχετη φλυαρία τόσων και τόσων δημοσιογραφούντων αστέρων, κατεξοχήν μάλιστα αυτών της καθ' ημάς Αριστεράς, που από την έναρξη της κρίσης και μέχρι τις μέρες μας πάντα δικαιώνονται, καθώς διαβλέπουν και προβλέπουν τα πάντα, αν και, σχεδόν πάντα, σε λάθος στιγμή!

Και όμως, τώρα, που η οξύτητα των κοινωνικών και πολιτικών εξελίξεων κλιμακώνεται μέρα τη μέρα, η παράταση της σιωπής, η άρνηση να κοινωνήσεις τις εκτιμήσεις και την αγωνία σου -με όσο το δυνατόν πιο ψύχραιμο τρόπο- φαντάζει και, πολύ φοβούμαι, είναι πολυτέλεια. Επανέρχομαι, λοιπόν, στην άσκηση της δημόσιας χρήσης του λόγου μου, προκειμένου να καταθέσω μια σειρά σκέψεων, που αφορούν χρονικά το διάστημα από τις εκλογές του Ιανουαρίου 2015 και μέχρι σήμερα. **[2]**

1. Δε χωρεί, κατά τη γνώμη μου, αμφιβολία, ότι κατά το εξάμηνο που προηγήθηκε η επιστροφή της Αριστεράς του ΣΥΡΙΖΑ, των δηλωμένων και των αδήλωτων υποστηρικτών και συμμάχων του, οδήγησε στην παταγώδη αποτυχία της πολιτικής του, η οποία συνιστά υπό μία έννοια «στρατηγική του 'ιστορικού συμβιβασμού'». **[3]** Ακόμη και το 'ελάχιστο πρόγραμμα της Θεσσαλονίκης', που πολλούς αριστερούς -και όχι μόνον του ΣΥΡΙΖΑ- νανούριζε ευχάριστα προεκλογικά, φαντάζει άπιαστο όνειρο με βάση τη δραματική εξέλιξη των διαπραγματεύσεων για το 3ο μνημόνιο της λεγόμενης κυβέρνησης της Αριστεράς.

2. Σε κάθε περίπτωση, η οριοθέτηση μιας πολιτικής συμμαχιών με άξονα την ιδεολογικά διάτρητη διαχωριστική γραμμή μνημονιακών και αντιμνημονιακών δυνάμεων -οριοθέτηση που υιοθετήθηκε δυστυχώς, εμμέσως πλην σαφώς, και από οργανώσεις και πρόσωπα της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς- σαρώνεται πλέον στην πράξη, καθώς οι υποστηρικτές της επιλέγουν είτε να αρνούνται είτε να θέτουν σε δεύτερη μοίρα, μεταθέτοντας στον αόριστο μέλλοντα, το ζήτημα της αποδέσμευσης από την ΕΕ.

3. Ασφαλώς, το 'ΟΧΙ' του δημοψηφίσματος χαρακτηρίζεται από ευκρινές κοινωνικό πρόσημο. Εκφράστηκε με σαφήνεια ως η άρνηση των λαϊκών τάξεων και της νεολαίας απέναντι στην ολέθρια πολιτική λιτότητας των λεγόμενων εταίρων. Οφείλουμε, όμως, κατά την εκτίμησή μου, να προβληματιστούμε, μεταξύ άλλων και ως προς τα εξής σημεία:

3.1. Εντός αυτού καθαυτού του πλαισίου των υποτελών κοινωνικών τάξεων και στρωμάτων, το 'ΟΧΙ' των εργατών, το 'ΟΧΙ' των ανέργων, το 'ΟΧΙ' της εργαζόμενης, της σπουδάζουσας, της άνεργης νεολαίας, το 'ΟΧΙ' του αγρότη, το 'ΟΧΙ' του μικροαστού, συναθροίζονται στην κάλπη, εκφράζουν ένα πολλαπλά κρίσιμο και αξιοποιήσιμο κοινωνικό αυθόρμητο, αλλά ο μετασχηματισμός τους σε μετωπική ριζοσπαστική συνείδηση παραμένει ζητούμενο. Το 'ΟΧΙ' του δημοψηφίσματος εκφράστηκε από κοινωνικά υποκείμενα που πόρρω απέχουν, τουλάχιστον προς το παρόν, από τη συγκρότηση ενός στοιχειωδώς συνεκτικού κοινωνικού αγωνιστικού μετώπου. Σε τελική ανάλυση, οφείλουμε να διακρίνουμε ανάμεσα σε ένα υποσύνολο εκλογικού σώματος, από τη μια, και σε ένα μάχιμο συλλογικό υποκείμενο από την άλλη.

3.2. Το δημοψηφισματικό 'ΟΧΙ' ως απάντηση σε ένα κουτοπόνηρης διατύπωσης ερώτημα, που έθεσε προς ψήφιση η λεγόμενη 'κυβέρνηση της Αριστεράς', δεν επιτρέπει, κατά την κρίση μου, θριαμβολογίες και δε δικαιολογεί βάσιμες εκτιμήσεις για την απελευθέρωση μιας ανατρεπτικής κοινωνικής δυναμικής με εμφανή μάλιστα αντι-ευρώ και αντι-ΕΕ χαρακτηριστικά. Άλλωστε, το 'ΟΧΙ' ζητήθηκε από τους κυβερνώντες όχι ως εντολή ρήξης, αλλά ως εντολή ενισχυτική της διαπραγμάτευσης και, πάντως, τίποτε μέχρι τώρα δε μαρτυρά ότι έχει αναπτυχθεί -έστω και στη βαθμίδα του αυθόρμητου- μια αξιοσημείωτη ταξική δυναμική ρήξης προς την ΟΝΕ και την ΕΕ.

Και επιτέλους: ας αναρωτηθούμε, με όρους μορφής και περιεχομένου, κατά πόσον το περιεχόμενο ενός 'ΟΧΙ' της ρήξης μέχρι τέλους αναδύθηκε η καταποντίστηκε μέσα στη λαοθάλασσα που περιέβαλλε και αποθέωνε τον πρωθυπουργό της αναμενόμενης συνθηκολόγησης. Ή μήπως δεν αναμέναμε συνθηκολόγηση, συγχέοντας τη σκιά μας με το μπόι μας;

3.3. Δε χρειάζεται ιδιαίτερη αναλυτική ικανότητα, για να αντιληφθεί κάποιος ότι ένα τόσο πολυστρωματικό 'ΟΧΙ', ακόμη και αν διαθέτει εν μέρει, μπορεί ανά πάσα στιγμή να απολέσει τη δυναμική του, αν δε μορφοποιηθεί και πολιτικά. Και εν προκειμένω το έλλειμμα είναι τεράστιο. Εξειδικεύοντας στο χώρο της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς, αρκεί να ανακαλέσω στη μνήμη μας και να επισημάνω τις περιπέτειες της 'μετωπικής συμπόρευσης', που επί της ουσίας δεν έχει ακόμη συγκροτηθεί, παρά μόνο με σημαία εκλογικής ευκαιρίας. Άλλωστε, μια τέτοια συμπόρευση πέραν από την ακόμη ζητούμενη ειλικρινή πολιτική βούληση απαιτεί πρωτίστως και κατεξοχήν σοβαρές επεξεργασίες για τη διαμόρφωση ενός συνεκτικού και στέρεου προγράμματος δράσης, θέμα που ούτε καν συζητείται προς το παρόν με όρους στοιχειώδους σοβαρότητας.

4. Η επιστροφή της Αριστεράς του ΣΥΡΙΖΑ, των δηλωμένων και των αδήλωτων υποστηρικτών και συμμάχων του, κατά τη διάρκεια της εξάμηνης διακυβέρνησης έφερε στην επιφάνεια, και μάλιστα με τον πλέον εμφανή τρόπο, όλες τις παθογένειες του χώρου. Ο πολιτικός τυχοδιωκτισμός, ο λαϊκισμός, η προχειρολογία και ο πλέον αδόκιμος αυτοσχδιασμός έχουν δώσει ήδη το στίγμα μιας 'Αριστεράς', που πολύ φοβούμαι ότι - κατανοώντας την πολιτική με όρους αφηρημένου ανθρωπισμού ('αξιοπρέπεια', 'περηφάνια' κ.α.) και όχι με μαρξιστικούς όρους πάλης των τάξεων- απειλεί να συμπαρασύρει στον κάδο της Ιστορίας και τις όποιες δυνάμεις αντισυστημικής Αριστεράς στον τόπο μας.

Σε αυτή την έκβαση, συμβάλλουν, ηθελημένα ή αθέλητα, όχι μόνο φορείς και πρόσωπα ενός λάθρα βιούντος οργανωτικού και ιδεολογικού σεκταρισμού, αλλά και ρεύματα, τάσεις, δημοσιογραφούντες και δημοσιολογούντες, οι οποίοι επέμεναν μέχρι χθες να συγχέουν την ανάγκη συγκρότησης κοινωνικού και πολιτικού μετώπου, που ενίοτε μάλιστα οι ίδιοι υπονόμευαν, με τη λιγότερο ή περισσότερο έμμεση, αλλά, ωστόσο, σαφή 'κριτική στήριξη' του ΣΥΡΙΖΑ, την οποία πολύμορφα παρείχαν.

Και όλα δείχνουν ότι το ίδιο έργο έχει αρχίσει να παίζεται και σε διασκευή! Αυτή τη φορά, όχι ως κριτική στήριξη στο ΣΥΡΙΖΑ και σε μια κυβέρνηση που 'έπαψε πλέον να είναι αριστερή' -λες και κάποτε ήταν- όχι ως αναγνώριση στο 'θαρραλέο πρωθυπουργό' του, που κατά μία μάλλον όψιμη διατύπωση 'έκλεισε πια τον πολιτικό κύκλο του', αλλά ως κριτική στήριξη στην 'Αριστερή Πλατφόρμα', που καταψηφίζει μεν το μνημόνιο, αλλά στηρίζει την κυβέρνησή του!

5. Μια συνοπτική, έστω, διατύπωση σκέψεων, όπως αυτή που επιχειρώ στη διάρκεια μιας φαινομενικής ανάπαυλας των πολυσήμαντων κοινωνικών και πολιτικών εξελίξεων, και εστιάζοντας πάντα στο χώρο της Αριστεράς, δεν μπορεί και δεν πρέπει να αφήσει

ασχολίαστη τη γενικότερη στάση του ΚΚΕ. Το δικό του άκυρο στο δημοψήφισμα δεν ήταν κατά τη γνώμη μου -και δε θα μπορούσε να είναι με δεδομένη την πολυετή σεκταριστική στάση του- πειστική απάντηση απέναντι στο 'ΟΧΙ-ΝΑΙ' της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛΛ. Δε θα μπορούσε να σηματοδοτήσει, όπως και δε σηματοδότησε, την απαρχή έστω της ανάπτυξης ενός μαχητικού κινήματος με στόχο την αποδέσμευση από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Εν ολίγοις: η ορθή, κατά την εκτίμησή μου, ανάδειξη ως κεντρικού του στόχου της αποδέσμευσης από την Ευρωπαϊκή Ένωση -και όχι μόνον, ή καταρχάς, αυτού της εξόδου από την ΟΝΕ- υπονομεύεται θανάσιμα, εκτός των άλλων, από τον πολιτικό αναχωρητισμό του ΚΚΕ, και μάλιστα σε μια εποχή που οι δικές του οργανωμένες δυνάμεις θα είχαν πολλά να προσφέρουν στον βαριά δοκιμαζόμενο ελληνικό λαό.

Συνοψίζω: στη δραματική περίοδο που διανύουμε 'χλεύη των ηττημένων' του δημοψηφίσματος, χλεύη των δυνάμεων των Βρυξελλών, δε γίνονται, όπως 'ανακαλύφτηκε' με έκπληξη και αγανάκτηση, μόνον η 'κυβέρνηση της Αριστεράς', καθώς και ο μέχρι χθες 'θαρραλέος' πρωθυπουργός της. Ενώσω διαρκεί η ταξική κινηματική άπνοια, και με δική τους πολιτική ευθύνη, ανάλογη τύχη επιφυλάσσεται τόσο για την Αριστερά που πεισματικά παραμένει στο 'μοναστήρι' της, όσο και για εκείνη, που αντί να παραπαίει μεταξύ σεκταρισμού και επίπλαστων 'μετώπων', όφειλε και οφείλει, χωρίς να υποτιμά τους αγώνες του σήμερα, να στρέψει το βλέμμα της στο μέλλον. Να οργανώσει και να προσανατολίσει το ιδιαίτερα πλούσιο επιστημονικό και νεολαιίστικο δυναμικό της -σε πείσμα των τεράστιων δυσκολιών που υψώνει η καθημερινότητα- όχι προς έναν αδιέξοδο πρακτικισμό και κινηματισμό, αλλά σε σοβαρή επιστημονική έρευνα και πολιτιστική δημιουργία, που θα αποδίδει καρπούς και θα διαλύει το φόβο. Θα δίνει ελπίδα, όχι φρούδα, αλλά βάσιμη, τεκμηριωμένη, με τη μορφή ενός αυθεντικού κοινωνικού και πολιτικού μετώπου, φορέα και εκφραστή ενός μεταβατικού πολιτικού προγράμματος, που θα έχει ως κεντρικό στόχο την αποδέσμευση από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την ταυτόχρονη συμβολή στη γέννηση και ανάπτυξη ενός διεθνιστικού σοσιαλιστικού κινήματος. Αλλά επ' αυτού του οριακής κρισιμότητας ζητήματος, επιφυλάσσομαι και δεσμεύομαι να επανέλθω.

26.07.2015

*Ο Αλέξανδρος Χρύσης είναι καθηγητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

[1] http://avgj-anagnoseis.blogspot.gr/2014/11/blog-post_77.html

[2] Θυμίζω γεγονότα-κόμβους σε αυτή την περίοδο: σχηματισμός (συγ)κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛΛ, συμφωνία της 20ης Φεβρουαρίου (και της 'δημιουργικής ασάφειας'), προκήρυξη

δημοψηφίσματος και 'αργία τραπεζών' με επιβολή ελέγχου κίνησης κεφαλαίων, διεξαγωγή δημοψηφίσματος (ΟΧΙ), υπογραφή δήλωσης συνόδου κορυφής (Euro Summit), ψήφιση νομοσχεδίων προαπαιτούμενων για τη διαπραγμάτευση και σύναψη συμφωνίας (3ο μνημόνιο).

[3] Δανείζομαι τον όρο, με διαφορετικό ωστόσο σκεπτικό, από το Editorial του τεύχους 132 (Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2015) του περιοδικού ΘΕΣΕΙΣ:

http://www.theseis.com/index.php?option=com_content&task=view&id=1285&Itemid=29

πηγή: **ημεροδρόμος**